

PROPUNERI DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A LEGISLAȚIEI ÎN VIGOARE

1. PUNEREA ÎN ACORD A LEGII 96/2006 PRIVIND STATUTUL DEPUTAȚILOR ȘI AL SENATORILOR CU DECIZIILE CURȚII CONSTITUȚIONALE A ROMÂNIEI NR.428/21 IUNIE 2017, NR. 430/21 IUNIE 2017, NR. 411/14 IUNIE 2017, NR. 611/ NOIEMBRIE 2017.

Ca urmare a sesizării Curții Constituționale a României cu privire la reglementarea activității Comisiei speciale de anchetă a Senatului și Camerei Deputaților pentru verificarea aspectelor ce țin de organizarea alegerilor din 2009 și de rezultatul scrutinului prezidențial, aceasta a emis **4** decizii de constituționalitate a reglementărilor, Decizia nr. 428/2017, Decizia nr. 430/2017, Decizia nr. 411/2017 și Decizia nr. 611/2017. **Prin aceste decizii, Curtea Constituțională a determinat o nouă dimensiune a controlului parlamentar.**

Conform Comisiei de la Veneția, trebuie să se plece de la principiul că nimeni nu poate împiedica Parlamentul - instituție autonomă distinctă de justiție - să își desfășoare propria anchetă. Chiar dacă ancheta sa vizează conduita unor persoane ce au putut comite infracțiuni, aceasta are un caracter esențial politic, fără a fi asimilată unei anchete sau proceduri penale. Rezultatele sale nu produc niciun fel de efecte pentru ordinea juridică. Raportul prin care se încheie nu este decât o incitare la dezbateri parlamentară. Scopul final al anchetei comisiei îl reprezintă transparența, informarea publicului cu privire la chestiuni care afectează *res publica* (binele public)" (Decizia CCR nr. 611/2017, pct.119).

Ancheta parlamentară poate fi exercitată în paralel cu o anchetă judiciară. Curtea analizând natura juridică a celor două categorii de anchete, judiciară și parlamentară, a constatat că aceasta este diferită, astfel că acestea nu sunt incompatibile, ci ele pot coexista în ideea unei cooperări și colaborări loiale între instituțiile statului, chiar dacă același segment al realității este cercetat și documentat; **nu este nici necesară și nici de dorit încetarea anchetei parlamentare în condițiile demarării unei anchete judiciare.** Forma anterioară din Regulamentul Camerei Deputaților, cu privire la comisiile de anchetă, prevedea că ori de câte ori se declanșa o anchetă parlamentară, aceasta ar fi încetat imediat ce ar fi fost depus un act de sesizare al organului de urmărire penală și s-ar fi început urmărirea penală *in rem*. Curtea a reținut că, într-o atare împrejurare, "se ajungea la golirea de conținut a demersului parlamentar atunci când era sesizat organul de urmărire penală (Decizia CCR nr. 611/2017, pct.129).

Controlul parlamentar trebuie să fie deplin, adică Parlamentul trebuie să dispună de posibilitatea de a lua orice măsură pentru a da conținut acestei plenitudini, altfel, comisia de anchetă parlamentară și-ar reduce rolul la unul teoretic sau chiar decorativ, lipsit de orice eficiență; Autoritatea specifică activității Parlamentului se atașează și activității comisiei de anchetă parlamentară, pentru ca obiectivele în vederea cărora a fost instituită aceasta din urmă să fie atinse. "Curtea a statuat, că lipsirea comisiei de anchetă de o arie cuprinzătoare de acțiune sau limitarea sferei sale de acțiune ar afecta obiectivul pe care comisia de anchetă și l-a propus, ar afecta însuși scopul instituirii ei și ar goli de conținut textele constituționale pe care se fundamentează înființarea, funcționarea și rolul acestei comisii de anchetă parlamentară" (pct.124 din Decizia CCR nr. 611/2017);

Prin cele patru decizii, Curtea, determinând rațiunea normativă a anchetei parlamentare, a recunoscut **plenitudinea funcției de control** a

Parlamentului, stabilind, în jurisprudența sa *expressis verbis* că, pentru ca un control parlamentar să fie autentic, el trebuie să fie deplin, adică Parlamentul țării trebuie să dispună de posibilitatea de a lua orice măsuri pentru a da consistență acestei plenitudini, statuând cu privire la activitatea unei comisii parlamentare de anchetă:

- Instituirea unei comisii de anchetă reprezintă o aplicare a dispozițiilor art.69 alin.(l) din Constituție, respectiv a principiului potrivit căruia parlamentarii sunt în serviciul poporului. (Decizia CCR nr.411/ 2017 pct. 29, Decizia CCR nr. 428/ 2017 pct. 21, Decizia CCR nr. 430/ 2017 pct. 29);

- Determinarea conținutului și a limitelor conceptului de anchetă parlamentară se poate realiza numai prin coroborarea prevederilor Constituției; (Decizia CCR nr. 411/ 2017 pct. 28, Decizia CCR nr. 428/ 2017 pct. 20, Decizia CCR nr. 430/ 2017 pct. 28);

- Nicio reglementare infraconstituțională nu poate știrbi caracterul efectiv al textului constituțional referitor la controlul parlamentar realizat prin anchete parlamentare. (Decizia CCR nr. 428 /2017 pct. 19, Decizia CCR nr. 430 /2017 pct. 27);

- Legea și regulamentele parlamentare trebuie să reglementeze în mod expres și să instituie proceduri, instrumente și mijloace suficiente, care să dea substanță prevederii constituționale.(Decizia CCR nr. 430 /2017 pct. 27.);

Controlul parlamentar reglementat în Legea fundamentală și exercitat inclusiv prin intermediul comisiilor de anchetă, este o instituție juridică care nu trebuie izolată de **principiul constituțional al colaborării loiale între instituțiile și autoritățile statului** și nici de **principiul loialității față de Constituție**, ci trebuie coroborată și corelată cu aceste principii. „Colaborarea loială presupune, dincolo de respectul față de lege, respectul reciproc al autorităților/instituțiilor statului, ca expresie a unor valori

constituționale asimilate, asumate și promovate, în scopul asigurării echilibrului între puterile statului. Loialitatea constituțională poate fi caracterizată, deci, ca fiind o valoare-principiu intrinsecă Legii fundamentale, în vreme ce colaborarea loială între autoritățile/instituțiile statului are un rol definitoriu în implementarea Constituției” (Decizia CCR nr. 611 /2017, pct. 107).

„Principiul colaborării loiale operează atâta timp cât ”legea tace” și devin aplicabile bune practici inter-instituționale, iar nu atunci când legea reglementează în mod expres domeniul disputat, stabilind interdicții clare, pe care, dacă ar da curs solicitărilor primite, autoritatea publică le-ar încălca cu bună-știință, expunându-se sancțiunilor legale” (Decizia CCR nr.611/2017, pct. 156).

În condițiile în care persoana invitată să participe la ședințele comisiei de anchetă este o persoană care reprezintă, în virtutea funcției sale de conducere, o autoritate publică care nu se află sub control parlamentar – Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în aplicarea principiului colaborării loiale între instituțiile/autoritățile statului, aceasta are obligația să ia parte la lucrările comisiei în toate cazurile și indiferent de obiectul anchetei parlamentare (Decizia CCR nr.611 /2017, pct. 137);

Ca o noutate, Curtea Constituțională a României dezvoltă și accentuează în mod deosebit o nouă dimensiune a dispozițiilor art.1 alin.(5) din Constituție, în sensul atașării conținutului său normativ a principiului colaborării loiale între instituțiile și autoritățile statului.

De asemenea, întrucât normele de regulamentare reprezintă instrumentele juridice care permit desfășurarea activităților parlamentare în scopul îndeplinirii atribuțiilor constituționale ale forului legislativ, ele trebuie interpretate și aplicate cu bună-credință și în spiritul loialității față de Legea fundamentală (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr.209 din 7 martie

2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.188 din 22 martie 2012, Decizia nr.261 din 8 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.260 din 17 aprilie 2015, par.38, sau Decizia nr.293 din 11 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.425 din 6 iunie 2016, par.39), aşadar, tot ca o dezvoltare jurisprudenţială a dispoziţiilor art.1 alin.(5) din Constituţie.

Este evident aşadar că reprezentanţii instituţiilor trebuie să colaboreze în realizarea anchetelor parlamentare, în această formulă concretizându-se şi principiul echilibrului între puterile statului. De asemenea, Curtea mai reţine că, la rândul său, dacă o hotărâre parlamentară privind constituirea unei comisii de anchetă depăşeşte limitele constituţionale antereferate, ea poate fi supusă, în mod individual şi punctual, controlului de constituţionalitate în temeiul art.146 lit.l) din Constituţie coroborat cu art.27 alin.(1) din Legea nr.47/1992 (Decizia CCR nr.430 2017,pct. 35).

Un alt aspect relevant pentru desfăşurarea activităţii Comisiei parlamentare de anchetă este cel al persoanelor chemate să participe la lucrările comisiei:

- persoanele citate trebuie să se prezinte în faţa comisiilor de anchetă, în baza faptului că activitatea instituţiilor/autorităţilor din care fac parte se află sub control parlamentar;

- persoanele care sunt invitate, respectiv cele care reprezintă, în virtutea funcţiei lor de conducere autorităţi/instituţii publice ce nu se află sub control parlamentar, au obligaţia, în baza principiului colaborării loiale între instituţiile/autorităţile statului, să ia parte la lucrările comisiei în toate cazurile şi indiferent de obiectul anchetei parlamentare;

- alte persoane, care, spre exemplu, pot să nu aibă nicio tangenţă cu instituţiile statului, caz în care participarea acestora este la latitudinea lor. Având în vedere aceste considerente, este necesară punerea în acord a legislaţiei cu Deciziile Curţii Constituţionale.

Consecințele refuzului persoanelor chemate pentru audiere în fața comisiilor parlamentare de anchetă, clarificate de Curtea Constituțională:

„O diferență de tratament juridic între persoanele citate, respectiv invitate, privește și consecința refuzului persoanei invitate și care, în prealabil, a acceptat să fie audiată, de a furniza informațiile solicitate de comisia de anchetă. Deoarece persoanele invitate nu se află sub imperiul obligației (de sorginte constituțională) de a se supune solicitării comisiei de anchetă, și pentru că, totuși, legiuitorul a urmărit să confere comisiei de anchetă mijloace și instrumente eficiente de lucru, care să-i imprime acesteia o anumită autoritate în scopul atingerii finalității propuse, comisia de anchetă nu poate decât să sesizeze organele de urmărire penală, cu referire la aceste persoane invitate, care, inițial, au acceptat să colaboreze, și apoi refuză să ofere informațiile solicitate, deoarece acest tip de comportament este de natură să obstrucționeze sau să împiedice aflarea adevărului” (Decizia CCR nr. 611/2017,pct.126).

Posibilitatea sesizării conducătorului instituției în vederea aplicării prevederilor regulamentelor de organizare și funcționare a instituției respective pentru a aplica, dacă consideră justificat, prin propriile acte de autoritate, sancțiunile prevăzute de lege nu este incidentă decât în cazul persoanelor citate (Decizia CCR nr. 611/2017,pct.145)

Având în vedere faptul că obiectivul comisiei de anchetă îl reprezintă clarificarea unor aspecte legate de anumite evenimente sau fenomene cu un major impact negativ în plan social, politic sau juridic și că aflarea adevărului se înscrie în sfera interesului public, obligația de bună-credință se impune a fi respectată, astfel că fiecare persoană, în urma invitației primite, trebuie să adopte un comportament activ, pozitiv. În caz contrar, atitudinea sa poate fi calificată drept potrivnică aflării adevărului și poate constitui obiect de sesizare a organelor de urmărire penală, fără ca prin aceasta să fie încălcate

drepturile și libertățile sale individuale sau principiul separației și echilibrului puterilor în stat (Decizia CCR nr. 611/2017, pct.132).

Un alt aspect evidențiat de Curtea Constituțională (Decizia CCR nr. 611/2017, pct.157) este constatarea, că **legea ar trebui să prevadă garanțiile necesare și suficiente cu privire la accesul, păstrarea și utilizarea unor informații cu caracter nepublic la care comisiile parlamentare vor avea acces în virtutea atribuțiilor legale și constituționale, având în vedere natura informațiilor solicitate în cauza care face obiectul dosarelor deduse judecării instanței constituționale.**

Curtea observă că împrejurarea care a generat starea conflictuală între Parlamentul României, pe de o parte, și Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, este **lipsa unei reglementări legale care să consacre dreptul comisiilor parlamentare de a solicita terților, persoane private sau autorități/instituții publice, actele, datele și informațiile necesare realizării obiectivelor în vederea cărora au fost constituite**, precum și obligația corelativă a terților de a răspunde la asemenea solicitări.

În concluzie, reiese că **lipsa unei legi speciale** pentru funcționarea Comisiilor de anchetă îngreunează desfășurarea activității comisiilor de anchetă, acestea având nevoie de pârghii care să îi permită accesul la informațiile pe baza cărora membri să poată lua concluziile în conformitate cu obiectivul comisiei.

Comisiilor parlamentare de anchetă trebuie să li se acorde, prin lege, puteri reale de constrângere: prin aplicarea de sancțiuni, pentru a primi documentele solicitate, pentru a determina un martor să se prezinte la audieri, pentru a da probe și a fi obligați să depună jurământ. În primul rând, se impune ca aceste comisii să fie împuternicite să solicite orice document pe care îl doresc (necesar atingerii obiectivelor sale).

În plus, rapoartele comisiilor parlamentare nu pot rămâne fără consecințe. Propunem sancționarea șefilor de instituții cu funcții de conducere care depun jurământ de credință și refuză colaborarea sau nu se prezintă în fața unei comisii de anchetă parlamentare cu pierderea funcției și interzicerea ocupării unei funcții publice timp de 3 ani. Propunerile de reforme ale comisiilor de anchetă trebuie să constituie baza îmbunătățirii legislației în domeniile respective.

2. ELABORAREA UNEI LEGI SPECIALE CARE SĂ PREVADĂ SANCTIUNI, DEOARECE LEGEA 96/2006 PRIVIND STATUTUL DEPUTAȚILOR ȘI AL SENATORILOR NU PREVEDE DISPOZIȚII CARE SUNT OPOZABILE ALTOR SUBIECTE DE DREPT.

Nu există reglementate consecințele refuzului persoanelor sau instituțiilor, altele decât cele aflate sub control parlamentar, de a pune la dispoziția comisiei de anchetă parlamentară documente sau alte informații necesare anchetei. "Din analiza conținutului normativ al art.9 alin. (3) - (6) din Legea nr. 96/2006, nu rezultă dreptul comisiei de anchetă de a solicita acte, documente sau alte informații de la terțe persoane, altele decât cele citate sau invitate la ședințele comisiei, și nici dreptul de a solicita acte, documente sau alte informații de la autorități publice ale statului. În mod corelativ, reglementarea legală nu instituie nicio obligație în sarcina persoanelor sau autorităților menționate de a transmite acte, documente sau de a furniza alte informații pe care comisia le-ar aprecia utile în aflarea adevărului" (Decizia CCR nr. 611/2017, pct. 149).

Curtea observă (Decizia CCR nr. 611/2017, pct. 157) că "împrejurarea care a generat starea conflictuală între cele două autorități publice implicate, Parlamentul României, pe de o parte, și Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pe de altă parte, este lipsa unei reglementări legale care să consacre dreptul comisiilor parlamentare de a

solicita terților, persoane private sau autorități/instituții publice, actele, datele și informațiile necesare realizării obiectivelor în vederea cărora au fost constituite, precum și obligația corelativă a terților de a răspunde la asemenea solicitări". "În lipsa unei reglementări exprese privind obligația de a transmite, la cerere, informații cu caracter nepublic referitoare la proceduri judiciare, persoanele și autoritățile publice care dețin astfel de informații sunt ținute să respecte cadrul legislativ în vigoare, care le impune măsuri de protecție a informațiilor aparținând categoriilor menționate. Prin urmare, de vreme ce autoritatea publică este supusă unui anumit regim legal sub aspectul protejării informațiilor nepublice la care are acces în exercitarea competențelor constituționale și legale, nu i se poate imputa nerespectarea principiului colaborării loiale și al respectului reciproc între autoritățile statului, prin refuzul de a transmite acele informații care cad sub incidența interdicției legale.

Așa cum s-a arătat, principiul colaborării loiale operează atâta timp cât "legea tace" și devin aplicabile bune practici inter- instituționale, iar nu atunci când legea reglementează în mod expres domeniul disputat, stabilind interdicții clare, pe care, dacă ar da curs solicitărilor primite, autoritatea publică le-ar încălca cu bună-știință, expunându-se sancțiunilor legale". (Decizia CCR nr. 611/2017, pct. 155-156)

3. MODIFICAREA LEGISLAȚIEI ELECTORALE

- Considerăm că depunerea contestațiilor împotriva actelor Birourilor Electorale și judecarea acestora de către instanțele competente trebuie să se facă în termene, care să permită soluționarea înainte de încetarea activității Birourilor Electorale;

- Adăugarea în Registrul electoral a unei rubrici cu exprimarea intenției de vot a alegătorilor (sistem informatic național de înregistrare și actualizare

a datelor de identificare ale cetățenilor români cu drept de vot și a informațiilor privind arondarea acestora la secțiile de votare, administrat de Autoritatea Electorală Permanentă) pentru estimarea corectă a secțiilor de votare;

- Înscrierea în Registrul electoral pentru secțiile de votare din străinătate, cu 6 luni înainte de alegeri, într-o rubrică specială, altceva decât cele referitoare la votul prin corespondență, a cetățenilor din diaspora care doresc să-și exercite drepturile constituționale de vot (exprimarea intenției de vot);

- Listele din Registrul special se actualizează anual până la data de 1 martie, atât în țară cât și în străinătate;

- Îmbunătățirea parametrilor softului de date utilizat de către Biroul Electoral Central în cadrul desfășurării procesului electoral privind alegerea Președintelui României atât la nivel național cât și în diaspora, astfel încât acesta să elimine posibilitatea exercitării votului multiplu, printr-un program de scanare a oricărui document necesar în exercitarea dreptului la vot, în toate secțiile de votare din țară și străinătate;

- Eliminarea posibilității de votare cu titluri de călătorie în secțiile din străinătate;

- Program de centralizare electronică a procesului de votare care să cuprindă pe lângă numele persoanei care votează, CNP și ora la care a votat;

- Elaborarea unui soft care să permită interacționarea în timp real între Secțiile de votare din țară și străinătate cu privire la scanarea proceselor-verbale de consemnare și centralizare a rezultatelor votării, transmise către Biroul Electoral Central;

- Pentru prevenirea săvârșirii infracțiunilor prevăzute de Legea electorală și înlăturarea suspiciunilor de fraudare a rezultatelor votării este necesară asigurarea unei transparențe totale prin monitorizare audio – video a Secțiilor de votare în țară și străinătate, atât în etapa desfășurării votării,

cât și în etapa numărării buletinelor de vot și întocmirii/semnării proceselor verbale;

- Posibilitatea verificării situațiilor în care pe listele electorale apar mai mult de 10 persoane cu domiciliul la aceeași adresă;

- Reducerea termenului de soluționare a contestațiilor de către Autoritatea Electorală Permanentă în cazul verificării listelor electorale utilizate în cadrul secțiilor de votare, în vederea descoperirii cazurilor în care o persoană a votat fără a avea drept de vot sau a votat de mai multe ori în aceeași zi de referință, termenul actual fiind de 6 luni de la primirea contestațiilor (termenul să fie înscris până la validarea alegerilor de Curtea Constituțională a României);

- Termen mai mare pentru partide pentru depunerea contestațiilor și a probelor (în prezent fiind de 3 zile)

- Renunțarea la telefoanele mobile și la terminalele puse la dispoziție de către Serviciul de Telecomunicații Speciale în procesul electoral;

- Arhivarea electronică a proceselor-verbale și a buletinelor de vot pe o perioadă de 50 ani;

- Președinții secțiilor de votare și locțiitorii acestora să nu fi făcut parte din nici un partid politic în ultimii 2 ani.

4. LEGE PRIVIND FIDELITATEA FAȚĂ DE ȚARĂ

Art. 54 din Constituția României, republicată: **Fidelitatea față de țară**, la alin. (2) prevede "Cetățenii cărora le sunt încredințate funcții publice (...), răspund de îndeplinirea cu credință a obligațiilor ce le revin și, în acest scop, vor depunde jurământul cerut de lege."

Propunerea de elaborare a Legii privind **Fidelitatea față de țară**, trebuie să prevadă sancțiuni pentru persoanele care ocupă funcții publice și încalcă jurământul de credință.

CONSTATĂRILE COMISIEI DE ANCHETĂ

1. IMPLICAREA INSTITUȚIEI PREZIDENȚIALE ȘI A GUVERNULUI ÎN FAVORIZAREA FRAUDĂRII ALEGERILOR

Rolul ministrului administrației și internelor în pregătirea și organizarea alegerilor precum și respectarea legilor în desfășurarea procesului electoral este decisiv.

Prefectul este reprezentantul Guvernului pe plan local și conduce serviciile deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale. Rolul prefectului în procesul electoral este foarte important, ținând cont de atribuțiile acestuia stabilite prin lege (ex. stabilirea președinților secțiilor de votare).

Instituția prezidențială reprezentată de Traian Băsescu (fost președinte al Partidului Democrat) a revocat la propunerea premierului Emil Boc (care deținea și funcția de președinte al Partidului Democrat) pe domnul Dan Nica, viceprim-ministru, Ministrul Administrației și Internelor, iar guvernul condus de Emil Boc a înlocuit în aceeași zi 20 de prefecti cu persoane propuse de Vasile Blaga, lider important al Partidului Democrat.

DESCRIEREA FAPTELOR

1. Premierul Emil Boc propune în data de 01.10.2009 revocarea din funcție a domnului Dan Nica, viceprim-ministru, Ministrul Administrației și Internelor, pentru niște declarații privind posibilitatea unor acțiuni de vot multiplu prin punerea la dispoziție a reprezentanților Partidului Democrat a unor autocare pentru "turism electoral", iar președintele Traian Băsescu emite decretul nr.1357 publicat în MOF nr.647/01.10.2009 privind revocarea acestuia. Motivul invocat este un pretext deoarece în anul 2004, după alegerile prezidențiale, chiar președintele Traian Băsescu a făcut afirmații mai grave, susținând că alegerile au fost fraudate.

2. În aceeași dată, 01.10.2009, președintele Traian Băsescu emite decretul nr.1358 publicat în același MOF nr.647/01.10.2009 privind desemnarea domnului Vasile Blaga, Ministrul Dezvoltării Regionale și Locuinței să îndeplinească interimar funcția de viceprim-ministru și Ministrul Administrației și Internelor. Acest decret este emis cu încălcarea legii, deoarece în momentul emiterii de către președinte, decretul de revocare a lui Dan Nica nu fusese publicat, deci nu exista (art.100 alin. (1) din Constituție). Acest fapt ține de natura evidenței, deoarece atât decretul nr.1357 cât și decretul nr. 1358 sunt publicate în același MOF nr.647/01.10.2009.

3. În aceeași dată, 01.10.2009, premierul Emil Boc propune constatarea vacanței tuturor posturilor de membru al Guvernului ale miniștrilor Partidului Social Democrat ca urmare a demisiilor acestora și desemnarea unor miniștri ai Partidului Democrat, ca miniștrii interimari.

4. În aceeași dată, 01.10.2009, președintele Traian Băsescu emite decretul nr. 1360 publicat în Monitorul Oficial nr.649/01.10.2009 privind constatarea vacantării tuturor posturilor de membru al Guvernului ale miniștrilor PSD ca urmare a demisiilor acestora.

5. În aceeași dată, 01.10.2009, președintele Traian Băsescu emite decretele nr. 1361-1368 publicate în același Monitor Oficial nr.649/01.10.2009 privind numirea în funcție a miniștrilor interimari. Aceste decrete sunt emise cu încălcarea legii, deoarece în momentul emiterii de către președinte, decretul nr.1360 privind constatarea vacantării tuturor posturilor de membru al Guvernului ale miniștrilor PSD, ca urmare a demisiilor acestora nu fusese publicat, deci nu exista (art.100 alin. (1) din Constituție). Acest fapt ține de natura evidenței deoarece atât decretul nr.1360 cât și decretele nr. 1361-1368 sunt publicate în același Monitor Oficial nr.649/01.10.2009.

6. În aceeași dată, 01.10.2009, miniștrii interimari depun jurământul în fața președintelui Traian Băsescu.

7. În aceeași dată, 01.10.2009, premierul Emil Boc convoacă ședința de guvern care are loc începând cu ora 19.00 (imediat după apusul soarelui, "noaptea ca hoții!").

8. În aceeași dată, 01.10.2009, Guvernul adoptă mai multe Hotărâri de Guvern publicate în Monitorul Oficial nr.650/01.10.2009 privind încetarea exercitării funcției de prefect, a tuturor prefectilor care nu erau agreeți de către conducerea Partidului Democrat (HG nr. 1096, 1098, 1101, 1103, 1106, 1109, 1111, 1114, 1117, 1119, 1122, 1125, 1128, 1131, 1133, 1136, 1138, 1140, 1142, 1145).

9. În aceeași dată, 01.10.2009, Guvernul adoptă mai multe Hotărâri de guvern publicate în Monitorul Oficial nr.651/02.10.2009 privind exercitarea funcției de prefect de către persoane recomandate de către Partidul Democrat (HG nr. 1097, 1100, 1102, 1105, 1108, 1110, 1113, 1116, 1118, 1121, 1124, 1127, 1130, 1132, 1135, 1137, 1139, 1141, 1144, 1146). Aceste Hotărâri de guvern sunt adoptate cu încălcarea legii, deoarece în momentul adoptării de către guvern, Hotărârile de încetare a exercitării funcției de prefect enumerate la punctul 8 nu fuseseră publicate, deci nu

existau (art.108 alin.4 din Constituție). Acest fapt ține de natura evidenței deoarece atât Hotărârile de încetare a funcției de prefect cât și cele de exercitare a funcției de prefect fiind adoptate în cadrul aceleiași ședințe de guvern, numerele lor fiind alternative.

10. În aceeași dată, 01.10.2009, hotărârile de guvern pentru exercitarea funcției de prefect care aveau nevoie de avizul ANFP au fost date fără acest aviz, documentul fiind eliberat a doua zi, în data de 02.10.2009.

11. În data de 6.10.2009, Guvernul a adoptat OUG 105/2009 privind unele măsuri în domeniul funcției publice, precum și pentru întărirea capacității manageriale la nivelul serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale și ale altor servicii publice, precum și pentru reglementarea unor măsuri privind cabinetul demnitarului din administrația publică centrală și locală, cancelaria prefectului și cabinetul alesului local, fiind publicată în aceeași zi în Monitorul Oficial nr. 668 din data de 6 octombrie 2009. Prin aceasta s-a creat cadrul normativ schimbării șefilor serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale pe criterii subiective.

Din informările primite de Comisie de la ministere, reiese că au avut loc un număr de **1231** de **schimbări în conducerea serviciilor publice deconcentrate, în perioada 2 octombrie – 9 decembrie 2009.** Se evidențiază, Ministerul Agriculturii cu 582, Ministerul Muncii cu 257 și Ministerul Educației cu 186.

În timp ce Curtea Constituțională a României declara neconstituționale prevederi legislative privind statutului juridic al funcțiilor publice în serviciile publice deconcentrate (OUG 37/2009), la Guvern aveau loc mai modificări legislative în privința ocupării funcțiilor în serviciile publice deconcentrate **de**

repunere în vigoare a prevederilor neconstituționale sub un alt act normativ.

Astfel, prin modificările legislative propuse se creau condiții favorabile pentru ocuparea funcțiilor publice de conducători ai serviciilor publice deconcentrate pe criterii subiective/politice, normele introduse fiind de natură să afecteze statutul funcționarilor publici de conducere din sfera serviciilor publice deconcentrate fără a asigura egalitatea acestei categorii de funcționari publici în raport cu celelalte persoane care ocupă sau au ocupat funcții publice de conducere în administrația publică centrală și locală.

La data de **7 octombrie 2009**, Curtea Constituțională a pronunțat, în cadrul controlului de constituționalitate a priori, **Decizia nr. 1.257** din 7 octombrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 6 noiembrie 2009, prin care Legea pentru aprobarea **Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 37/2009** privind unele măsuri de îmbunătățire a activității administrației publice a fost declarată **ca fiind neconstituțională**, controlul de constituționalitate raportându-se, în mod indisolubil, la actul normativ supus aprobării prin lege - OUG nr.37/2009.

În timp ce Curtea dezbătea neconstituționalitatea Legii de aprobare a OUG nr.37/2009, **Guvernul adopta, pe 6 octombrie, o nouă ordonanță cu prevederi similare** ca OUG 37/2009, **OUG nr. 105/2009** privind unele măsuri în domeniul funcției publice, precum și pentru întărirea capacității manageriale la nivelul serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ-teritoriale și ale altor servicii publice, precum și pentru reglementarea unor măsuri privind cabinetul demnitarului din administrația publică centrală și locală, cancelaria prefectului și cabinetul alesului local, **care a fost publicată în aceeași zi** în Monitorul Oficial al României nr. 668 **din 6 octombrie 2009**. OUG nr. 105/2009 a preluat integral

reglementarea cuprinsă în OUG nr.37/2009, aceasta din urmă a fost abrogată.

În ședința publică din data de **3 decembrie 2009**, Curtea Constituțională prin **Decizia CCR nr. 1629/2009**(publicată în Monitorul Oficial al României nr. 28 din 14 ianuarie 2010), **a constatat că OUG nr. 105/2009 este neconstituțională, conținând aceleași reglementări și aceleași soluții legislative ca și cele din OUG nr. 37/2009 declarate neconstituționale.**

Din Decizia CCR nr. 1629 din 3 decembrie 2009, reiese că: „Prin procedul legislativ utilizat, Guvernul a determinat ca prevederile actului normativ abrogate și declarat neconstituțional - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2009 - să producă în continuare efecte juridice, sub forma unui act nou - Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 105/2009 - care, așa cum s-a arătat, a preluat în integralitate, cu unele modificări nesemnificative, dispozițiile inițiale în materia respectivă. Așa cum s-a menționat și în Decizia nr. 1.257 din 7 octombrie 2009, o astfel de situație "pune în discuție comportamentul constituțional de ordin legislativ al Executivului față de Parlament și, nu în cele din urmă, față de Curtea Constituțională."

Prin Decizia nr. 1.257 din 7 octombrie 2009, Curtea Constituțională a constatat că „ prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 37/2009, aprobată prin lege de către Parlament, a fost afectat statutul juridic al unor funcționari publici de conducere din sfera serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ teritoriale (statutul funcționarilor publici se reglementează prin lege organică și că "prin întreg conținutul reglementării, Guvernul a intervenit într-un domeniu pentru care nu avea competența materială, încălcând, astfel, dispozițiile art. 115 alin. (6) din Constituție."

Curtea menționează că: „ Lipsirea de temei constituțional a actelor normative primare are drept efect încetarea de drept a actelor subsecvente emise în temeiul acestora (contractele de management, actele administrative date în aplicarea celor două ordonanțe de urgență etc.)”.

Din informările primite de Comisia parlamentară de anchetă de la ministere, reiese un număr de **1231** de **schimbări în conducerea serviciilor publice deconcentrate, în perioada 2 octombrie – 9 decembrie 2009**. Se evidențiază Ministerul Agriculturii cu 582, Ministerul Muncii cu 257 și Ministerul Educației cu 186.

Cu privire la dispozițiile OUG 105/2009, declarate, de asemenea, neconstituționale, Curtea, în *Decizia nr. 1629/2009*, a menționat ca și la OUG nr, 37/2009, că „**a fost afectat regimul juridic al serviciilor publice deconcentrate** în sensul încălcării prevederilor art.115 alin.(6) din Constituție. Prin reglementările sale, Ordonanța de urgență a Guvernului «afectează» **statutul juridic al unor funcționari publici de conducere din sfera serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale din unitățile administrativ teritoriale, stabilit prin Legea nr.188/1999**, republicată, cu modificările și completările ulterioare, adoptată de Parlament în conformitate cu prevederile art.73 alin.(3) lit.j) din Legea fundamentală, potrivit căror statutul funcționarilor publici se reglementează prin lege organică" și că "prin întreg conținutul reglementării, Guvernul a intervenit într-un domeniu pentru care nu avea competența materială, încălcând, astfel, dispozițiile art.115 alin.(6) din Constituție."

Din succesiunea de acte normative declarate neconstituționale, într-un timp relativ scurt, s-ar putea distinge ideea că, a fost creat în mod deliberat un cadru legislativ, în privința regimului juridic ce reglementa statutul conducătorilor serviciilor deconcentrate, favorizant fraudării alegerilor din anul 2009.

Depășirea competențelor Guvernului, "legiferând" într-un domeniu în care, potrivit Constituției, nu avea drept, duce la nulitatea actelor emise în acest sens, în aplicarea celor două ordonanțe de urgență, declarate ulterior neconstituționale. În acest sens, se impun sancțiuni îndreptate împotriva membrilor Guvernului, întrucât au aprobat prin consens respectivele ordonanțe de urgență (declarate ulterior neconstituționale). Instituțiile îndreptățite în luarea acestor măsuri sancționatorii vor primi o copie certificată a prezentului Raport.

CONCLUZII

1. Comisia a constatat acțiuni concrete ale instituției prezidențiale reprezentate de Traian Băsescu și ale guvernului condus de Emil Boc pentru favorizarea fraudării alegerilor în avantajul candidatului Traian Băsescu.

2. Aceste acțiuni ale celor două instituții au fost perfect sincronizate dovedind astfel că făceau parte dintr-un plan amplu și bine pus la punct, acțiunile fiind premeditate.

3. În realizarea planului privind fraudarea alegerilor prezidențiale, reprezentanții celor două instituții au acționat în forță, cu rea credință, în total dispreț față de lege.

Pe cale de consecință, ținând cont de faptul că:

- diferența dintre cei doi candidați a fost doar de 70.321, care reprezintă aproximativ 0,68% din voturile valabil exprimate și,
- acțiunile de natură a determina fraudarea alegerilor fiind în favoarea candidatului Traian Băsescu.

Concluzionăm că amploarea acțiunilor a fost de natură de a schimba rezultatul alegerilor.

POSIBILE INFRAȚIUNI

1. Constituirea unui grup infracțional organizat (prevăzută în VCP la [Art. 323](#): Asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni și în NCP la [Art. 367](#): Constituirea unui grup infracțional organizat) în vederea comiterii de infracțiuni electorale,

Astfel:

Președintele României - Traian Băsescu, împreună cu primul ministru al Guvernului - Emil Boc și cu ceilalți membri ai Guvernului României: Vasile Blaga, Gabriel Sandu, Gheorghe Pogea, Elena Gabriela Udrea, Radu Mircea Berceanu, Cătălin Marian Predoiu, Adrieon Videanu și Sorina Luminița Plăcintă, s-au asociat în vederea comiterii de infracțiuni care să aibă drept consecință favorizarea comiterii de infracțiuni electorale, cu scopul de a-l avantaja pe candidatul Traian Băsescu.

2. Falsul intelectual (infracțiune prevăzută în VCP la [Art. 289](#) și în NCP la [Art. 321](#))

Cu prilejul emiterii de către președintele României a decretului nr.1358/2009, acesta a inserat date nereale:

- Afirmarea că domnul Dan Nica, viceprim-ministru, Ministrul Administrației și Internelor ar fi fost demis, este falsă și contrazisă chiar de decretul nr.1357;

- Afirmația că domnul Dan Nica, viceprim-ministru, Ministrul Administrației și Internelor ar fi fost demis este falsă, deoarece în momentul emiterii decretului nr.1358, decretul nr.1357 nu exista publicat.

3. Uzul de fals (infrațiune prevăzută în VCP la Art. 291 și în NCP la Art. 323)

4. Abuzul în serviciu (infrațiune prevăzută în VCP la Art. 248: Abuzul în serviciu contra intereselor publice și în NCP la Art. 297: Abuzul în serviciu), cu prilejul adoptării de către guvern a HG nr. 1097, 1100, 1102, 1105, 1108, 1110, 1113, 1116, 1118, 1121, 1124, 1127, 1130, 1132, 1135, 1137, 1139, 1141, 1144, 1146 publicate în Monitorul Oficial nr.651/01.10.2009 cu încălcarea prevederilor art.108 alin.4 din Constituție și a procedurii adoptării acestora.

Conform considerentelor Deciziei Curții Constituționale a României nr. 428/2017:

- "Scopul comisiei de anchetă este acela de a lămuri, de a clarifica împrejurările și cauzele în care s-au produs evenimente sau au avut loc acțiuni cu efecte negative, precum și stabilirea concluziilor, răspunderilor și măsurilor ce se impun. Este, prin urmare, de forța evidenței faptul că aceste comisii anchetează/verifică fapte sau împrejurări, și nu persoane."

"Comisia nu are competența de a da un verdict, ci de a întocmi un raport cu privire la situația de fapt anchetată, prin care se vor indica concluziile la care au ajuns membrii comisiei pe baza actelor și documentelor consultate și a audierilor efectuate."

Față de aceste considerente, Comisia urmează să trimită raportul parțial instituțiilor competente pentru ca acestea să acționeze potrivit competențelor legale astfel:

1. Numai Parchetul General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție poate decide dacă începe sau nu urmărirea penală împotriva lui Traian Băsescu.
2. Deoarece faptele sus menționate sunt săvârșite de foștii membri ai Guvernului în exercițiul funcției lor, sunt aplicabile prevederile tezei întâi a alin.(2) al art.109 din Constituție și al Deciziei Curții Constituționale nr. 270 /2008, astfel că:
 - rămâne la latitudinea Președintelui României dacă cere urmărirea penală a foștilor membri ai guvernului care nu au în prezent calitatea de parlamentar: Emil Boc, Vasile Blaga, Gabriel Sandu, Gheorghe Pogea, Elena Gabriela Udrea, Radu Mircea Berceanu, Adrieian Videanu și Sorina Luminița Plăcintă;
 - rămâne la latitudinea Camerei Deputaților dacă cere urmărirea penală a domnului Cătălin Marian Predoiu, fost membru al guvernului care în prezent are calitatea de deputat.

2. VERIFICAREA IMPLICĂRII SRI ȘI A PÎCCJ ÎN FAVORIZAREA FRAUDĂRII ALEGERILOR

În noaptea de 6 spre 7 noiembrie 2009, noaptea alegerilor prezidențiale din turul doi, în casa domnului Gabriel Oprea, la aceea vreme senator independent, au participat persoane cu funcții de conducere în autoritățile publice printre care: domnul George Maior, directorul Serviciului Român de Informații, domnul Florian Coldea, prim-adjunctul directorului S.R.I., doamna Laura Codruța Kovesi, Procurorul general al Parchetului de

pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a României, precum și alte persoane publice printre care: domnul Dan Andronic, jurnalist, domnii Nicolae Onțanu, Anghel Iordănescu, participare confirmată și în Ordonanța de clasare din 20 iunie 2017 a Dosarului nr. 213/P/2017 a Parchetului pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Potrivit declarației domnului Dan Andronic, jurnalist, „Acolo era Statul” („aveam senzația acută că intrasem în ochiul uraganului”; „aveam senzația că asist la *Noaptea Generalilor*, după 20 de ani”).

Pentru lămurirea unor chestiuni de interes public legate de suspiciunile referitoare la implicarea unor autorități fără a avea competențe legale în procesul electoral din decembrie 2009, prin prezența persoanelor sus-menționate, Comisia parlamentară de anchetă a adresat invitații celor care au participat la această întâlnire, însă persoanele cele mai reprezentative la acea dată, având în vedere funcțiile deținute, doamna Laura Codruța Kovesi și domnul Florian Coldea, au refuzat participarea la audieri în fața Comisiei și nu au oferit răspunsuri clarificatoare sau orice alte informații necesare membrilor Comisiei pentru a-și fonda luarea unei decizii. Totodată, conform Ordonanței de clasare menționată mai sus, rezultă că doamna Laura Codruța Kovesi și domnul Florian Coldea nu ar fi dat declarații nici în fața organelor de urmărire penală.

Acest lucru face să planeze suspiciunea că în seara alegerilor, persoanele publice cu funcții de decizie în autoritățile statului, s-au întâlnit la un eveniment privat, cu un scop precis, acela de influențare a rezultatului votului. Cu toate acestea, din probele administrate în cadrul anchetei parlamentare, nu se poate trage o astfel de concluzie.

Activitatea Comisiei parlamentare de anchetă a fost îngreunată din următoarele considerente:

- refuzul persoanelor audiate care nu au răspuns la toate întrebările comisiei motivând că "există o anchetă în desfășurare" ;
- refuzul persoanelor care au transmis în scris că nu pot da curs solicitărilor comisiei motivând că "există o anchetă în desfășurare";
- refuzul doamnei Laura Codruța Kovesi, Procuror Șef al Direcției Naționale Anticorupție Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, de a răspunde la întrebarea cu privire la scopul vizitei din seara de 6 decembrie;
- refuzul domnului Augustin Lazăr – Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a transmite Comisiei parlamentare de anchetă o copie după dosarul nr. 213/P/2017, dosar care fusese clasat între timp și care conținea toate informațiile necesare în vederea stabilirii adevărului cu privire la aspecte ce țin de organizarea alegerilor din 2009 și de rezultatul scrutinului prezidențial. Refuzul domnului Procurorul General Augustin Lazăr a fost justificat prin faptul că nu există nicio prevedere legală care să-l oblige să dea curs solicitării comisiei.

Precizăm că:

- Informațiile dintr-un dosar clasat sunt publice, neexistând nicio prevedere legală care să-l împiedice pe domnul Procurorul General să le pună la dispoziția unei comisii parlamentare de anchetă;
- Conform Legii nr. 544/2001 procurorul General Augustin Lazăr este obligat să asigure accesul "oricărei persoane" la informațiile publice din dosarul nr. 213/P/2017, dosar clasat;

- Dosarul nr. 213/P/2017 clasat nu conține informații care în conformitate cu alin.(1) al art.12 din Legea nr. 544/2001 sunt exceptate de la obligația de a fi puse la dispoziția "oricărui cetățean".
- Curtea Constituțională a României în Decizia nr. 411/2017, pct. 32, a constatat, în acord cu jurisprudența sa, că: „Instituirea unei comisii de anchetă parlamentară reprezintă o aplicare a dispozițiilor constituționale, având, așadar, deplină legitimitate constituțională. Parlamentarii, exercitându-și mandatul în serviciul poporului, trebuie să dea dovadă de aplecare spre discutarea, dezbaterea și rezolvarea problemelor comunității și nicidecum să le ignore. Una dintre modalitățile prevăzute de Constituție pentru realizarea acestui obiectiv îl constituie Comisia de anchetă parlamentară, al cărei obiect de activitate constă în analiza sau clarificarea unor situații de fapt, a unor aspecte sau fenomene sociale relevante, justificat de interesul social public de a cunoaște anumite realități cu reverberații în plan social, juridic sau politic. O astfel de activitate de cercetare a unor aspecte din viața publică a comunității este absolut indispensabilă realizării rolului constituțional al unui parlamentar, acela de reprezentant al electoratului și al intereselor cetățenilor”.

Decizia C.C.R. nr. 611/2017, pct. 62, 63: "Autoritatea specifică activității Parlamentului se atașează și activității comisiei de anchetă parlamentară, pentru ca obiectivele în vederea cărora a fost instituită comisia, să fie atinse. Comisia de anchetă parlamentară trebuie să dispună de toate condițiile pentru a culege și a oferi acele date necesare plenului unei Camere sau Parlamentului spre a-și fonda, în mod optim, luarea unei decizii”.

Pe cale de consecință,

- Comisia de anchetă va adopta raportul final pe care îl va prezenta Birourilor Permanente Reunite pentru a fi supus spre dezbateră în plenul reunit al celor două camere ale Parlamentului pentru ca acesta să adopte o hotărâre care va reflecta conținutul raportului parțial;
- Comisia de anchetă va pune raportul final precum și documentele care au stat la baza întocmirii acestuia, la dispoziția Instituției Prezidențiale, Guvernului României, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Consiliului Superior al Magistraturii, pentru ca aceste instituții să poată adopta măsurile necesare, potrivit competențelor ce le revin.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO